

оскільки вироблення електричної та теплової енергії з відновлюваних джерел (біогаз) призведе до заміщення еквівалентної кількості енергії, отриманої внаслідок спалювання викопних видів палива на електростанціях, які видають потужність до енергосистеми.

Отже, перспективність будівництва комплексів переробки біомаси в біогаз є очевидною, а її вплив на людину – позитивним як із соціально-економічної, так і біоетичної точок зору.

Ткачук Д. В., здобувач вищої освіти 2 курсу гр. АМ-201
Науковий керівник – **Киселиця С. В.**, к. філос. н., доцент,
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

МІСЦЕ ФІЛОСОФІЇ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Сьогодні людство вступило в інформаційну епоху, коли кожному з нас слід навчитися самовдосконалюватися. Виклик часу пов'язується передусім з освітою: наскільки вона здатна продукувати культурно і морально розвинену людину, носія передових наукових знань і технологій. У всьому світі мислячі люди за мету мають завдання: виявити органічний зв'язок філософії з освітою та наукою, показати нагальну потребу в актуалізації визначальної ролі філософії у справі подолання кризи духовності, апелюючи до галузі вищої освіти та наукового знання, можливого залучення цієї складної гуманірної науки до нижчої ланки освіти.

Філософія – концептуальне ядро освіти, що є обов'язковим предметом для вивчення у закладі вищої освіти. Цю науку слід розглядати не як одну із ряду інших систем знань, а як людиноцентричне вчення про мудре ставлення до світу взагалі, соціального світу зокрема, одним із інститутів якого є освіта. Особливість філософського підходу до осягнення сутності освіти полягає не лише в абстрактно-теоретичному і методологічному вимірі. Філософія завжди переймається смисловим зрізом будь-якого явища, що потрапляє в поле її зору, осягненням його світоглядного значення. Через це філософію традиційно визначають як систему знань про мудрість практичного життя. Філософія тлумачить освіту як певний соціокультурний архетип, зміст якого становить здобуття й засвоєння наявних у суспільстві знань і навичок з метою збереження і подальшого розвитку суспільства.

Поміж філософією і освітою існує безпосередній зв'язок. Навіть можна сказати, що освіта становить умову існування філософії. Тож у наш час, це безмежна радість, що таку науку викладають в закладах вищої освіти. Безпосередньо бути причетним до філософії, я вважаю, це щасливий шанс для самореалізації якомога раніше. Саме ця можливість дає змогу нам зрозуміти сенс нашого буття. Особа, яка прагне чогось досягти в своєму житті та саморозвиватися, повинна почати мислити, а саме філософія та її світогляд навчають цьому.

Я уважно слухав лекції з усіх тем, що ми вивчали з дисципліни «Філософія» протягом одного (що дуже мало!) семестру і виокремити якусь із них важко як найсерйознішу, адже кожна, без сумніву, важлива. Можливо, слід більше приділити уваги тому, як краще подавати інформацію простіше, бо в деяких аспектах було нерозуміння. Особисто мені б хотілось заглибитись в ту чи іншу тему, або в якийсь нюанс, за допомогою інтерактивної гри або завдання. Розглядаючи різноманітні питання в дискусії, між нами завжди виникала креативна тепла атмосфера розуміння важливості процесу. Тому сказати, що у філософській освіті не цікаво чи щось на зразок цього не можна, головне те, як людина ставиться до неї.

Відтак, мені не зовсім зрозуміло навіщо Наказом МОН №1392 від 25 листопада 2014 року скасовано наказ МОН від 09.07.2009 «Про організацію вивчення гуманітарних дисциплін за вільним вибором студента». Цим рішенням поставлено під сумнів обов'язкове викладання низки предметів для студентів всіх спеціальностей, серед яких і філософія, де лише одне зрозуміле посилання «у зв'язку з набуттям чинності Закону України «Про вищу освіту»... Але як саме подібна зміна пов'язана із названим Законом, наказ не роз'яснює.

Більш того, гарна ідея – це зробити філософію обов'язковою для вивчення у всіх державних закладах вищої освіти України. Бо вважаю, що провідна роль і визначальне місце філософії в системі вищої освіти нашої країни сьогодні має тільки зростати, наповнюючи смыслом соціум. «Усталення затребуваності загальнолюдських цінностей у буденній свідомості кожної здорової людської спільноти вимагає корекції завдань, що повсякчас постають перед фахівцями, які світоглядно-теоретично мають обґрунтовувати соціально зорієнтовані дії» [1, с. 15]. Адже освітня і професійна підготовка здобувача освіти без відповідного духовного озброєння за умов ринково-орієнтованого суспільства здатна виявляти не так добродійності, як пороки. Все це ще більше актуалізує місію освітніх закладів в класичному її розумінні: самовіддано служити істині, прирощуючи наукове знання як таке; утверджувати дух свободи і вільного мислення; здійснювати комплексний (інтелектуальний і духовний) розвиток людини.

В сучасних умовах, визначаючи місце філософії в системі сучасної освіти, доцільно керуватися ще й програмним документом «Паризька декларація з філософії», що прийнята на міжнародному симпозиумі ЮНЕСКО «Філософія і демократія у світі» [2], який проходив у лютому 1995 року. На симпозиумі говорилося про те, що філософська думка припускає одну з можливих альтернатив спеціалізації навчання, фрагментації освіти і ставлення до навчання як засобу, а не як до мети. Була звернута увага на помилковість такого погляду, що філософська освіта має бути спрямована на передачу моральних цінностей або сприяння демократії, а не на інтелектуальне забезпечення обґрунтування цих цінностей і принципів демократичного суспільства. Отже, класична філософська освіта, на мою думку, має формувати майбутню особистість не стільки в парадигмі ремесла, скільки в перспективі інтелекту.

Список використаних джерел

1. Киселиця С. В. Гуманістичні критерії соціально зорієнтованої діяльності // Інноваційний потенціал соціальної роботи в сучасному світі: на межі науки та практики : матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції. – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2021. С.15-18. – 200 с. https://stu.cn.ua/wp-content/uploads/2021/06/innovacijnyj-potenczial-soczialnoyi-roboty_maket2406.pdf#page=15 (дата звернення 29.04.2022)
2. Паризька декларація з філософії (1995) / Філософія і демократія у світі <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000138673> (дата звернення 6.05.2022)

Тількун Я. О., здобувач вищої освіти 2 курсу, група ПЦ-201

Науковий керівник **Колсватов О. О.**, к.і.н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м.Чернігів, Україна)

ЗЛОЧИН БЕЗ КАРИ АБО ЧОМУ ПОТРІБЕН НОВИЙ НЮРНБЕРЗЬКИЙ ПРОЦЕС

Упродовж доволі довгого періоду комуністи за роки правління наробили антилюдських і протиправних дій унаслідок яких загинули десятки мільйонів громадян, а скалічити життя їм вдалося навіть сотням мільйонів. Всі причетні до порушень прав людини повинні підпадати під жорстоку, але справедливу руку Феміди.

Першим злодіянням більшовиків було незаконне заволодіння владою у Російській державі восени 1917 р. Цей захват спричинив подальші події Громадянської війни. За даними у війні загинуло близько 10,7 млн. осіб. Також треба згадати як нова влада, захопивши «Зимовий палац», поведилася в ньому. Багато шедеврів мистецтва було зруйновано або продано за безцінь. Спеціальна комісія Міської Думи через 5 днів після штурму описувала картини повного вандалізму – на портретах проколювались очі, на кріслах зрізані шкіряні сидіння, дубові ящики з порцеляною пробиті багнетами, цінні мініатюри, ікони, книги та ін. валялися на підлозі [1].

Далі за хронологією, але не за значенням і масштабом було розкуркулення. Розкуркулення являло собою політичні репресії, як застосовували в адміністративному